

VU Research Portal

Kroniek van het jeugdrecht

Forder, C.

published in

Nederlands Juristenblad
2014

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Forder, C. (2014). Kroniek van het jeugdrecht. *Nederlands Juristenblad*, 89(35), 2495-2502.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Kroniek van het jeugdrecht

Caroline Forder¹

Bij wijze van uitzondering zoomt de kroniek van het personen- en familierecht deze keer geheel in op het jeugdrecht en dan meer specifiek op de Jeugdwet. Deze ambitieuze en complexe wet zal tegelijkertijd in werking treden met de Wet verbetering kindbeschermingsmaatregelen, de Participatiewet en de gewijzigde Wet maatschappelijke ondersteuning. Naar verwachting zal de Jeugdwet verregaande gevolgen hebben voor de maatschappij en het recht. Vele instanties en organisaties worden er door geraakt. Sommige, zoals de bureaus jeugdzorg, zullen een gedaantewisseling ondergaan. Rechtbanken en advocaten krijgen te maken met nieuwe terminologie en rechtsbegrippen. En het recht op zorg wordt omgezet in een jeugdhulpplicht van de gemeente.

De Jeugdwet is op 1 maart 2014 tot wet verheven.² Dit is niet zonder slag of stoot gegaan. Voorzien van drie nota's van wijziging is het wetsvoorstel op 23 oktober 2013 door de Tweede Kamer aangenomen, gewijzigd door zeventien amendementen. Dertien moties zijn ingediend, waarvan er zes zijn aangenomen. Op 18 februari 2014 is het wetsvoorstel door de Eerste Kamer aangenomen met 45 tegen 22 stemmen.³ Daarnaast werden drie moties aangenomen. Het wetsvoorstel wordt vergezeld van een Invoeringswet (*Kamerstukken* 33983) en het Besluit Jeugdwet (*Kamerstukken* 31839). Voor een bespreking van de basisregeling van de Jeugdwet verwijs ik naar de Kroniek van vorig jaar.

Naast transitie ook transformatie

Aanleiding voor de totstandkoming van de Jeugdwet is dat het huidige stelsel van jeugdvoorzieningen een aantal knelpunten heeft. Het stelsel is te duur, er bestaan te veel prikkels tot het inzetten van onnodige zorg of de verlening ervan, het zorgaanbod is versnipperd, de neiging bestaat de cliënt van de ene naar de andere zorghulpverlener door te verwijzen en er zijn te veel en te lange wachtlijsten. De Jeugdwet zal bewerkstelligen dat alle bevoegdheden die betrekking hebben op het welzijn van de jeugd in één hand komen – het college van B & W van de gemeente (hierna: het college). Daarbij zal de financiering gestroomlijnd worden.

De stelstelwijziging schept nog geen garantie dat de genoemde knelpunten uit de wereld worden geholpen. Daarvoor is niet alleen transitie nodig maar ook transfor-

matie.⁴ In Denemarken heeft zeven jaar geleden een vergelijkbare transitie plaatsgevonden. Daar heeft decentralisatie een aantal positieve resultaten geboekt: minder uithuisplaatsingen, een afname van de opvang van minderjarigen in residentiële voorzieningen, meer integrale aanpak van problemen in gezinnen, zij het na de nodige aanloopproblemen. Niet bekend is of de Deense transitie gepaard ging met een bezuiniging, zoals nu in Nederland wordt nagestreefd. Of de Jeugdwet is geslaagd zal een evaluatie van de uitvoeringspraktijk moeten uitwijzen. Op aandringen van de PvdA-fractie en de kindermobudsman heeft de regering de doelstellingen van de wet op een rij gezet: 1. preventie en uitgaan van eigen kracht van jeugdigen en ouders en versterken van hun sociale netwerk; 2. demedicalisatie en ontzorgen; 3. verminderen van het gebruik van dure hulp; 4. betere samenwerking tussen hulpverleners en ontschotting van budgetten; 5. meer vrijheid aan hulpverleners om de juiste hulp te bieden. Na drie jaar zal geëvalueerd worden of deze doelstellingen zijn gehaald.⁵

Toegang tot de jeugdhulp

De CDA-fractie in de Eerste Kamer wilde weten of het college niet erg veel ruimte heeft om zijn hulpplicht te ontwijken. Een college zou bijvoorbeeld kunnen kiezen om geen geld te steken in preventieve hulp of de wachtlijsten voor duurdere hulp te laten oplopen. In reactie daarop stelde de regering dat 'geld nooit boven de noodzaak van jeugdhulp zal komen te staan' en verwees naar de jeugdhulpplicht van artikel 2.3 Jeugdwet alsmede de ver-

Auteur

1. Prof. dr. C.J. Forder is bijzonder hoogleraar Rechten van het kind aan de Vrije

Universiteit Amsterdam, wetenschappelijk

medewerkster bij Fischer Advocaten Haarlem en medewerker van dit blad.

Noten

2. Wet van 1 maart 2014, *Stb.* 2014, 105.

3. *Kamerstukken I* 20-5-6.

4. *Kamerstukken I* 2013/14, 33684, D, p. 34-35.

5. *Kamerstukken I* 2013/14, 33684, F, p. 17.

plichting van het college om te beschikken over een voldoende voorraad van jeugdhulpaanbieders.⁶ De regering signaleerde bovendien dat de hulpvraag niet alleen rechtstreeks door het college zelf wordt vastgesteld, want daarnaast kan ook een huisarts, medisch specialist of jeugdarts een kind naar de jeugdhulp verwijzen. Ook kan het college door het AMHK (Advies en meldpunt kindermishandelingen en huiselijk geweld) of het personeel in het onderwijs op zijn jeugdhulpplicht worden aangesproken. Voorts heeft de gemeente in het justitiële kader, zowel in strafrechtelijk civielrechtelijk opzicht, weinig ruimte om een jeugdhulpvraag af te wijzen. In de memorie van antwoord kwam de regering nog met een toegift: 'Ten overvloede zij vermeldt dat de jeugdhulpplicht van gemeenten mede bepaald wordt door verdragsverplichtingen die onder meer uit het IVRK, het EVRM en het nog niet geratificeerde Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap voortvloeien.'⁷ Te denken valt vooral aan artikel 3 EVRM.⁸

Over de verplichtingen van het college om preventieve hulp in te zetten – volgens de MvT een speerpunt van de Jeugdwet – zwijgt de regering overigens in alle talen. Dit hoeft niet te verbazen, want de inhoud van het preventiebeleid ligt binnen de beoordelingsruimte van het college.⁹

Over de verplichtingen van het college om preventieve hulp in te zetten zwijgt de regering in alle talen

Wenden de ouders zich rechtstreeks tot het college, dan zal de toekenning van de gevraagde hulp in belangrijke mate afhangen van het oordeel van een deskundige. In het concept Besluit Jeugdwet is bepaald dat voor de beoordeling van de toegang tot jeugdhulp het college verplicht is te beschikken over deskundigen inzake opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, bedreigende opvoedingssituaties, taal en leerproblemen, somatische aandoeningen, lichamelijke en verstandelijke beperkingen en kindermishandeling en huiselijk geweld (artikel 2.1 Besluit Jeugdwet op grond van artikel 2.14 Jeugdwet).¹⁰ Deze deskundigen-jeugdhulppoortwachters moeten minimaal een hbo-opleiding hebben en zullen in het kwaliteitsregister jeugd of in het BIG-register zijn opgenomen (art. 5.1.1 lid 1 en art. 5.2.2 Besluit Jeugdwet). Deze bepalingen geven uitvoering aan het principe van 'verantwoorde werktoedeling', wat inhoudt dat jeugdhulpverleners het werk binnen hun organisatie moeten toedelen aan een geregistreerde professional.¹¹ De verplichting wordt behoorlijk afgezwakt doordat het college, de gecertificeerde instelling of jeugdhulpverlener, dus iemand anders dan een geregistreerde professional met deze taken mag belasten indien aannemelijk is gemaakt dat de uit te voeren taak daardoor niet nadelig wordt beïnvloed (arti-

kel 5.1.1 lid 2 Besluit Jeugdwet). Ook als deze uitweg niet wordt gebruikt, worden de taken niet alleen 'door', maar kunnen deze ook 'onder' een geregistreerde professional worden uitgevoerd.¹² Dankzij een overgangsregeling hoeven de hulpverlenende instanties gedurende het eerste jaar niet te voldoen aan de eis van 'verantwoorde werktoedeling' (artikel 10.2 Besluit Jeugdwet). En een medewerker mag er van de wetgever vijf jaar en drie maanden over doen om het hbo-certificaat te verkrijgen en kan in de tussentijd gewoon ingeschreven worden in het beroepsregister (artikel 10.3 Besluit Jeugdwet). Kortom, het principe van de verantwoorde werktoedeling 'neemt niet weg dat mbo-ers een belangrijk deel van de hulp in het jeugddomein verlenen'.¹³ Ondanks het gatenkaas-effect van deze verplichting, loont het de jeugdadvocaat steeds na te gaan bij wie het college advies heeft gewonnen over de toegang tot de jeugdhulp en wat de kwalificaties van de jeugdhulpverlener zijn. Wordt er bij de verantwoorde werktoedeling tekortgeschoten, dan kan een procedure tot vordering van nakoming van een verplichting op grond van art. 3:296 BW bij de civiele rechter worden gestart.¹⁴ Het toezicht op de naleving van de Jeugdwet is opgedragen aan de inspectie jeugdzorg en de Ministeries voor VenJ en VWS (art. 9.1 en 9.2 Jeugdwet).

De toegang tot de jeugdhulp geschiedt in twee stappen. Stap één: de ouder of jeugdige wendt zich tot, bijvoorbeeld, de huisarts. Als deze jeugdhulp noodzakelijk acht geeft hij of zij een verwijzing naar een jeugdhulpverlener, zoals een jeugdpsychiater. Stap twee: de jeugdpsychiater beoordeelt welke hulp nodig is en hoe frequent en voor hoe lang de hulp moet worden verstrekt. De invulling van de jeugdhulp wordt dus in grote mate bepaald door de jeugdhulpverlener. Het college zal op hoofdlijnen het aanbod kunnen aansturen door algemene afspraken met de jeugdhulpverlener te maken, bijvoorbeeld over het aantal uren dat aan de soort behandeling wordt toebedeeld of over de tarieven. De bedoeling is dat 'de politiek niet in de spreekkamer komt' en dat het college zich 'slechts bij hoge uitzondering zou [...] mengen in de beslissing over de inhoud van de hulp in een individueel geval'.¹⁵ Wanneer (zoals in het voorbeeld) de huisarts heeft vastgesteld dat een jeugdige een bepaalde vorm van jeugdhulp nodig heeft, kan het college niet onder deze verplichting uitkomen door te stellen dat deze vorm van jeugdhulp niet ingekocht of moeielijk beschikbaar is. Het college is immers verplicht om over een toereikend en passend hulpaanbod te beschikken (artikel 2.6 lid 1 onder a en 2.5 Jeugdwet). Het college mag noodzakelijke jeugdhulp niet weigeren als deze in overeenstemming is met professionele standaarden (artikel 2.6 lid 1 onder g en 2.7 lid 4 Jeugdwet). Ingevolge het amendement Keijzer is het college gebonden aan de professionele normen die in artikel 7:453 BW zijn vastgelegd.¹⁶

Verwijst de huisarts naar een jeugdhulpverlener met wie het college geen overeenkomst heeft gesloten, dan dient het college te bekijken of de benodigde hulp kan worden verstrekt door verwijzing naar een andere behandelaar met wie het college wel een contract heeft afgesloten. De hulpzoekende jeugdige of ouder heeft geen recht om jeugdhulp te ontvangen van een behandelaar van haar of zijn keuze. Ook als sprake is van jeugdhulp op grond van een kindbeschermingsmaatregel, mag het

college een andere jeugdhulpverlener inschakelen dan door de kinderrechter is aangewezen. Bij de keuze van een andere jeugdhulpverlener zal het college rekening moeten houden met de behoeften en persoonskenmerken, de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de jeugdige en zijn ouders.¹⁷ De vraag of het college door de aangeboden jeugdhulp voldoet aan zijn jeugdhulpplicht jegens de betrokkene kan aan de rechter worden voorgelegd.¹⁸ Indien de benodigde jeugdhulp echter alleen beschikbaar is via de gekozen jeugdhulpbehandelaar, zal het college de hulp moeten inkopen of de jeugdhulp door middel van een persoonsgebonden budget verstrekken.¹⁹

Is in het kader van gedwongen hulpverlening de gecertificeerde instelling van mening dat een bepaalde vorm van hulp nodig is en weigert het college – ook na overleg – die hulp in te kopen, dan kan de gecertificeerde instelling naar de burgerlijke rechter in kort geding stappen. Gelet op de leveringsplicht draagt het college in het dergelijk geval de bewijslast voor het aannemelijk maken dat de weigering op goede gronde berust.²⁰

Overheveling jeugd-ggz

De overheveling van de geestelijke gezondheidszorg van de jeugd (hierna: jeugd-ggz) is hevig omstreden. Het is de PvdA- en SP-fracties niet duidelijk waarom de jeugd-ggz naar de gemeente wordt overgeheveld en de behandeling bij de tandarts of logopedagoog niet. Volgens de regering is jeugd-ggz nauw verweven met de opvoedingssituatie van de jeugdige en daarmee 'jeugdhulp'. Dat de vaststelling van rotte tanden of een spraakstoornis een signaal kan zijn voor kinderverwaarlozing maakt volgens de regering niet dat deze vormen van behandeling als jeugdhulp worden aangemerkt. De regering moest toegeven dat het resultaat is dat een kind met anorexia sondevoeding kan krijgen via de zorgverzekeraar (en buiten de Jeugdwet), terwijl de behandeling van hetzelfde kind voor dezelfde stoornis door een jeugdpsychiater via de gemeente zal gaan.²¹ Het college en de zorgverzekeraars moeten in situaties waarin sprake is van een combinatie van somatische en geestelijke klachten duidelijke afspraken maken. Om dit te bevorderen is in een Derde Nota van Wijziging artikel 2.6 lid 5 Jeugdwet ingevoegd en artikel 14 lid 3 aangepast.²² In de motie-Beuving is de regering door de Eerste Kamer verzocht een meldpunt in te richten waar ouders, professionals en gemeenten terecht kunnen met vragen, signalen en suggesties die direct met het overhevelen van de verantwoordelijkheid voor de geestelijke gezondheidszorg voor de jeugd te maken hebben en de Kamer jaarlijks daarover te informeren.²³

Woonplaatsbeginsel

De gemeente van de woonplaats van de hulpbehoevende jeugdige is verplicht om hulp te verstrekken, maar welke gemeente is dat? De verplichtingen van gemeente A ten opzichte van gemeente B worden afgebakend volgens het woonplaatsbeginsel in artikel 1:12 BW. Op grond van dit artikel is de woonplaats van de jeugdige die van de personen die het gezag over hem of haar uitoefenen. Zijn de ouders uit elkaar gegaan, dan is de woonplaats van de jeugdige de laatste plaats waar hij/zij met een ouder met gezag feitelijk heeft gewoond. Hierdoor kan een jeugdige die in Emmen uit huis is geplaatst toen zijn ouders nog in Breda woonden voor jeugdhulp in Breda aankloppen, ook nadat de vader naar Groningen is verhuisd en de moeder naar Maastricht.²⁴ De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) heeft dit probleem in zijn reactie op het concept-Invoeringsbesluit Jeugdwet signaleerd en maakt zich zorgen over de toegang tot jeugdhulp in het geval waarin de ouders in verschillende gemeenten wonen en het kind bij een ouder woont die het gezag niet (meer) heeft. Of en hoe dit opgelost gaat worden was de RSJ onduidelijk.²⁵ Voor de bepaling van de woonplaats van de ouders is de feitelijke situatie beslissend en niet de inschrijving in de gemeentelijke basisadministratie (gba).²⁶ Dakloze of zwerende ouders of degenen die 'als spookburger' uit het gba zijn geschrapt, kunnen feitelijk woonachtig zijn in een gemeente en aldaar een hulpaanvraag indienen. Voor jeugdigen onder de voogdij van een instelling is een uitzondering op het woonplaatsbeginsel voorzien. Zonder deze uitzondering zouden alle jeugdigen onder de voogdij van een bepaalde voogdij-instelling hun jeugdhulpvraag kunnen richten aan de gemeente waar de voogdij-instelling is gevestigd. Deze concentratie van jeugdhulpbehoeftige jeugdigen zou een te grote belasting voor de gemeente kunnen betekenen en werd daarom onwenselijk geacht. Deze jeugdigen hebben daarom de woonplaats van degene die voorafgaande aan de toekenning van de voogdij het gezag over hem of haar had. Deze afwijkende regeling werkt echter niet voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Zij staan onder voogdij van de Stichting Nidos, maar er is niemand in Nederland die voorafgaande aan de toekenning van de voogdij het gezag over hen uitoefende. Daarom geldt voor deze jeugdigen weer de hoofdregel en volgt hun woonplaats de plaats van vestiging van de Stichting Nidos (artikel 1.1 Jeugdwet, zoals gewijzigd door Nota van Wijziging).²⁷

Deze archaïsche en onnodig technische regeling zou afgeschaft moeten worden. De regeling zou vervangen kunnen worden door de 'gewone verblijfplaats' zoals uitge-

6. Kamerstukken I 2013/14, D, p. 25-26, 56.

7. Kamerstukken I 2013/14, D, p. 48.

8. EHRM 10 mei 2001, appl. nr. 29392/95, (Z. & anderen vs. V.K.); EHRM 10 oktober 2002, appl. nr. 38719/97 (D.P. & J.C. vs. V.K.); EHRM 26 november 2002, appl. nr. 33218/96 (E. vs. V.K.).

9. Kamerstukken I 2013/14, 33684, D, p. 102.

10. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 45, p. 8; F, p. 30.

11. Toelichting bij Besluit Jeugdwet, p. 32.

12. Toelichting bij Besluit Jeugdwet, p. 33.

13. Toelichting bij Besluit Jeugdwet, p. 32.

14. Kamerstukken II 2013/14, 33684, nr. 3, p. 68-69.

15. Kamerstukken I 2013/14, 33684, D, p. 4, 52.

16. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 28;

D, p. 55.

17. Kamerstukken I 2013/14, 33684, F, p. 66.

18. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 10,

p. 74-75; D, p. 5.

19. Kamerstukken I 2013/14, 33684, D, p. 5.

20. Kamerstukken II 2012/13, 33983, 3, p. 4-5; Kamerstukken I 2013/14, 33684, F, p. 45-46.

21. Kamerstukken I 2013/14, 33684, D, p. 11-12, 50-51; E, p. 3.

22. Kamerstukken I 2013/14, 33684, 108 en D, p. 45-46.

23. Kamerstukken I 2013/14, 33684, N.

24. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 10, p. 140-141; F, p. 25.

25. Concept-Invoeringsbesluit Jeugdwet, Stcrt. 2014, 5237 (4 februari 2014); eveneens J. de Boer, Mr. C. Assers *Handeiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht*, Deventer: Kluwer 2010, par. 60.

26. Asser-de Boer, 2010, par. 58.

27. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 11 onderdeel A.

werkt in de rechtspraak van het Hof van Justitie.²⁸ In deze rechtspraak worden alle feiten rondom het leven van het kind onderzocht om het centrum van het leven van het kind te bepalen. Nabijheid speelt een belangrijke rol. Weliswaar is deze toets ontwikkeld voor de internationale context, maar ze zou evengoed werken om te bepalen met welke gemeente het kind het meest verbonden is. Bovendien is bij de behandeling van de gekozen regeling de aandacht sterk gericht op de werkverdeling tussen gemeenten, terwijl voorbij is gegaan aan het belang van het kind. De jeugdige is immers het meest gediend met jeugdhulp van een gemeente waarmee hij of zij een nauwe band heeft.

In de Tweede Nota van Wijziging is geregeld dat er altijd een gemeente verantwoordelijk is voor jeugdhulp, ook als de woonplaats van de ouders onbekend is. Uitgangspunt in die situatie is de plaats van het bestendige werkelijke verblijf van de jeugdige op het tijdstip van de hulpvraag (artikel 1.1 Jeugdwet, aangepast door Tweede NvW onderdeel A). Deze vangnetregeling lijkt op de hiervoor door mij voorgestelde regeling van het Hof van Justitie.

Persoonsgebonden budget (pgb)

Ouders en kinderen hebben onder voorwaarden recht op een pgb. Eén voorwaarde is dat het college ervan overtuigd is dat de ingekochte hulp van goede kwaliteit is. Het pgb moet toereikend zijn om de benodigde hulp werkelijk te kunnen inkopen (artikel 8.1.1 lid 1 Jeugdwet). Het staat een ouder vrij om in gevallen waarin de kosten van door de ouder gewenste jeugdhulp het door het college ter beschikking gestelde budget te boven gaan, het resterend bedrag zelf te betalen. Dit is geregeld in het amendement Bisschop/Voortman.²⁹ Een pgb is niet mogelijk als een kindbeschermsmaatregel is opgelegd of als de minderjarige in gesloten jeugdzorg is opgenomen. De reden voor de uitzondering is dat het in de situatie van gedwongen kindbeschermsmaatregelen niet de bedoeling is dat de ouders de benodigde jeugdhulp mogen kiezen. Een kindbeschermsmaatregel is juist bedoeld om die keuze te beperken.

Het systeem van het pgb is een potentiële bedreiging voor de budgettaire doelstellingen van de Jeugdwet. Het college kan besparingen maken door jeugdhulp voor alle inwoners in te kopen en daarbij expertise op te bouwen. Dit effect wordt ondermijnd als veel mensen een pgb krijgen. Een individu krijgt niet het prijsvoordeel dat het college kan krijgen, is de gedachte. Daarom is in de Nota van Wijziging opgenomen dat het college kan weigeren een pgb te verstrekken als de gemeente hierdoor veel duurder uit zou zijn, omdat inkoopvoordelen zouden wegvallen indien te veel personen zelf de hulp willen inkopen. De gemeente mag tevens een pgb weigeren indien zij eerder de verstrekking van een individuele voorziening of pgb heeft herzien of ingetrokken omdat de persoon onjuiste of onvolledige informatie had verstrekt, niet had voldaan aan de voorwaarden of het pgb niet of voor een ander doel heeft gebruikt.³⁰

Voorwaardelijke machtiging voor gesloten jeugdhulp

De kinderrechter verleent een voorwaardelijke machtiging voor gesloten jeugdhulp indien jeugdhulp noodzakelijk is in verband met ernstige opgroei- en opvoedingsproble-

men die de ontwikkeling van de jeugdige ernstig belemmeren (artikelen 6.1.4 lid 2 onder a Jeugdwet). Gesloten verblijf en opname moeten noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de jeugdige zich aan de jeugdhulp onttrekt of door anderen wordt onttrokken en de ernstige belemmering in de ontwikkeling naar volwassenheid alleen buiten de accommodatie kan worden afgewend door het stellen en naleven van voorwaarden. Dat er sprake moet zijn van onttrekkingsgevaar is verduidelijkt in een aanpassing van artikel 6.1.4 lid 2 onder b Jeugdwet bij Nota van Wijziging.³¹ De voorwaarden moeten worden vastgelegd in een hulpverleningsplan waarin ook wordt aangegeven welke medewerker van de jeugdhulpverleningsinstantie de bevoegdheid heeft het besluit te nemen dat de jeugdige

Deze archaische en onnodig technische regeling zou afgeschaft moeten worden

de voorwaarden niet heeft nageleefd. Deze medewerker mag niet direct betrokken zijn bij de hulpverlening.³² Door de NvW is duidelijk gemaakt dat de kinderrechter bij de verlening van de voorwaardelijke machtiging het onttrekkingsgevaar, de voorwaarden, de keuze van de verantwoordelijke medewerker en de instemming van de jeugdige met de voorwaarden ten volle moet toetsen.

Aan de voorwaardelijke machtiging ontleent de medewerker de bevoegdheid om de jeugdige te plaatsen in een gesloten inrichting. Dit kan op een van de twee gronden van artikel 6.1.6 Jeugdwet, zoals deze bepaling bij Nota van Wijziging is aangepast. Indien door de naleving van de voorwaarden zonder opname de ernstige belemmering van de ontwikkeling naar volwassenheid als gevolg van de ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen niet langer kan worden afgewend, *moet* de medewerker de jeugdige opnemen (artikel 6.1.6 lid 2 Jeugdwet). De medewerker *kan* de jeugdige opnemen indien de jeugdige zich verplicht heeft om de jeugdhulp te aanvaarden en zich niet aan deze voorwaarde houdt (artikel 6.1.6. lid 3 Jeugdwet). Ondanks dat het hier om een bevoegdheid gaat, blijft het bedenkelijk dat er zo veel macht wordt gegeven aan een jeugdhulpverlener.³³ De advocaat van de jeugdige moet 'zo spoedig mogelijk' van het nemen van een besluit tot opneming op de hoogte worden gebracht (artikel 6.1.6 lid 6 Jeugdwet).³⁴ Op verzoek van de jeugdige of diens wettelijke vertegenwoordiger kan de kinderrechter een wijziging in het hulpverleningsplan of de opneming geheel of gedeeltelijk vervallen verklaren (artikel 6.1.7 Jeugdwet).

De regimes voor de opsluiting van jeugdigen en volwassenen zijn niet identiek. Hierover stelde de SP-fractie een vraag. In opdracht van de regering wordt momenteel een onderzoek uitgevoerd naar de verschillende regimes onder de Wet bijzondere opname in psychiatrische ziekenhuizen (gedwongen opname in de geestelijke gezondheidszorg), de ondertoezichtstelling onder boek 1 BW, de Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst en de

gesloten jeugdhulp in de Jeugdwet. Het onderzoek zou medio 2014 gereed zijn.³⁵ Bij het ter perse gaan was het onderzoek nog niet verschenen.

Overgangsrecht

Indien op 31 december 2014 een persoon zorg ontvangt op grond van een indicatiebesluit afgegeven op grond van de Wet Jeugdzorg (Wjz) of de Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz) of een verwijzing op grond van de Zorgverzekeringswet is het college verplicht de zorg op dezelfde basis voort te zetten voor de duur waarvoor het indicatiebesluit of de verwijzing geldt, maar niet langer dan een jaar (artikelen 10.1, 10.2 en 10.3 Jeugdwet). De gemeente neemt de verplichtingen van de Gedeputeerde Staten van de Provincie of zorgverzekeraar over. Ook bestaande ondertoezichtstellingen, voogdij en jeugdreclaseringen lopen gedurende maximaal een jaar door (artikel 10.7 Invoeringswet Jeugdwet). Zo mogelijk moet de jeugdhulp worden voortgezet bij dezelfde jeugdhulpverlener.³⁶

Rechtsbescherming

Voor de rechtsbescherming is van belang dat het *recht* op jeugdzorg in de Wet op de jeugdzorg door de Jeugdwet is vervangen door de jeugdhulp*plicht*. Het verschil zit hem hierin dat het college bij de invulling van de jeugdhulpplicht een evenwicht moet trachten te zoeken tussen verschillende publieke belangen. Enerzijds moet de jeugdhulp toegankelijk zijn en van goede kwaliteit, anderzijds mag deze niet te duur zijn. Aan de gemeente worden enkele redelijk harde verplichtingen opgelegd. Zoals de regering in de Tweede Kamer aankondigde: 'Het college dient er ingevolge art. 2.5 lid 1 onder b Jeugdwet immers zorg voor te dragen dat de jeugdhulp ten allen tijde bereikbaar en beschikbaar is in situaties waar onmiddellijke uitvoering van taken is geboden.' Dit betekent dat de gemeente, of een door de gemeente aangewezen dienstverlener, hiervoor 24/7 bereikbaar moet zijn en dus buiten kantooruren in spoedgevallen moet kunnen verwijzen naar de juiste zorg en dat deze zorg ook geleverd moet worden.³⁷ Daarnaast worden eisen gesteld aan de kwaliteit van de jeugdzorgaanbieders. Er komt een kwaliteitsregister en de hierboven uitgelegde norm van de 'verantwoorde werktoedeling'. De Inspectie Jeugdhulp houdt toezicht op de naleving van de kwaliteitsregels. Het college geniet echter wel vrijheid om keuzes te maken bij het aanbod van jeugdhulp en hoe deze te organiseren, een en ander op de lokale situatie toegesneden.³⁸

Beleidsvrijheid zal onder meer bestaan ten aanzien van de keuze welke voorzieningen worden aangeboden als algemeen toegankelijke en welke als individuele voorzieningen. (Pogingen tot) beïnvloeding van beleidskeuzes kunnen worden gedaan door de inwoners van de gemeente en andere belanghebbenden door zienswijzen in te die-

nen in reactie op de informatie die het gemeentebestuur verplicht is te verstrekken tijdens de besluitvorming.³⁹ Indien een jeugdige of ouder ontevreden is over een specifieke toegewezen vorm van jeugdhulp of de door het college aangewezen hulpaanbieder kan hij of zij eerst een gesprek hierover met de hulpverlener aangaan. Biedt dit geen uitkomst, dan zou het college om een *second opinion* gevraagd kunnen worden,⁴⁰ alvorens de rechtsmiddelen van bezwaar en beroep aan te wenden tegen het verleningsbesluit. In beroep zal de bestuursrechter rekening houden met de beleidsvrijheid van de gemeente en geen volle toetsing verrichten.⁴¹ In de kroniek van vorig jaar is uitgelegd dat bezwaar en beroep bij de bestuursrechter niet mogelijk zijn tegen beslissingen van het college en de gecertificeerde instelling die verband houden met vrijheidsbeneming en justitiële jeugdbescherming. In deze situaties zijn andere rechtsmiddelen voorhanden.⁴²

Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen zijn verplicht om een klachtcommissie aan te stellen waar een jeugdige, ouder of pleegouder kan klagen over een gedraging in het kader van de verlening van jeugdhulp of de uitvoering van een kinderschermingsmaatregel (artikel 4.2.1 Jeugdwet). Relevant voor de beoordeling van klachten is of er sprake is van 'verantwoorde hulp'. Deze wordt omschreven als: 'in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht [hulp]' en 'afgestemd op de reële behoeftes van de cliënt' (artikel 4.1.1 lid 1 Jeugdwet). In het tweede lid wordt de eis gesteld dat de jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling hun werk zodanig inrichten dat verantwoorde hulpverlening mogelijk wordt. De regering hechtte er aan dat de eerste norm 'wordt ingevuld door het veld'. De hulpverlener weet beter dan de wetgever hoe daadwerkelijke hulp moet worden verleend. De tweede norm gaat over verantwoordelijke organisatie en is beter vatbaar voor regelgeving. In artikel 4.1.4 Jeugdwet is in de mogelijkheid voorzien nadere regels te stellen over de invulling van 'verantwoorde hulp' en de 'verantwoorde organisatie van de hulp'. De hoop bestaat dat volstaan kan worden met regels over de verantwoorde organisatie. Pas als dat niet het gewenste resultaat oplevert zullen regels worden gemaakt over hoe de zorg feitelijk dient te worden verstrekt.⁴³

Het ontbreken in de Jeugdwet van een termijn waarbinnen de klachtencommissie op een klacht moet beslissen is aanleiding voor een Kamervraag van de SP-fractie. De regering vindt echter dat de jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling de termijn zelf moeten kunnen vaststellen.⁴⁴

Dreiging met korting op bijstand

Niet alleen komt alle jeugdhulp in één hand: vanaf 1 januari 2015 beslist de gemeente over jeugdhulp en bij-

28. HvJ EG 2 april 2009, C-523/07 (A. vs. Finland), par. 38-41; HvJ EU 22 december 2010, C-497/10 PPU (Barbara Mercredi vs. Richard Chaffe), par. 47-56.

29. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 100.

30. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 10, p. 147-148.

31. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 11, onderdeel L.

32. Kamerstukken I 2013/14, 33684, D, p. 64.

33. Zie ook Kamerstukken I 2013/14, G, p. 7 (Mw. van der Kooi, namens DCI).

34. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 11, onderdeel M.

35. Kamerstukken I 2013/14, 33684, D, p. 83.

36. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 45, p. 7.

37. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 45, p. 12-13; 75, p. 11-12.

38. Kamerstukken I 2013/14, 33684, D, p. 53-54.

39. Kamerstukken I 2013/14, 33684, D, p. 79.

40. Kamerstukken I 2013/14, 33684, D, p. 7.

41. Kamerstukken I 2013/14, 33684, D, p. 67.

42. Kamerstukken I 2013/14 33684, D, p. 68-69.

43. Kamerstukken I 2013/14, 33684, 75, p. 8.

44. Kamerstukken II 2013/14, 33684, 45, p. 40.

stand. Stel: een ouder weigert jeugdhulp die op vrijwillige basis wordt aangeboden, terwijl het college van oordeel is dat de hulp echt nodig is. Zou de gemeente mogen dreigen met korting van bijstand indien de ouder de jeugdhulp niet accepteert? De gemeente zou zich daarmee schuldig maken aan *détournement de pouvoir*, aldus de regering in reactie op een Kamervraag, eveneens in het geval van dreiging met een ondertoezichtstelling.⁴⁵ De gemeente moet de ouders duidelijk maken dat de raad voor de kinderbescherming zal worden benaderd als een ondertoezichtstelling nodig wordt geacht om de bedreigingen in de ontwikkeling van het kind aan te pakken. Een dreiging met kinderbeschermingsmaatregelen is echter uit den boze.

Controlegat

In het verleden is bij herhaling vastgesteld dat de wachtlijsten voor de jeugdzorg te lang zijn. Dit probleem is regelmatig in de politiek besproken en vindt ook zijn neerslag in de rechtspraak.⁴⁶ Vanaf 1 januari 2015 zal de gemeenteraad er op moeten toezien of er wachtlijsten ontstaan en daar waar nodig op reageren. De lengte van de wachtlijsten zal niet door het Rijk gemonitord worden.⁴⁷

De Algemene Rekenkamer vroeg in haar advies over het wetsvoorstel Jeugdwet aandacht voor de positie van de gemeenten in het nieuwe stelsel. Als beleidsmakers en inkopers van jeugdhulp moeten gemeenten zich ervan kunnen vergewissen dat de jeugdhulp waarvoor zij hebben betaald aan de kwaliteitseisen en andere aan de bekostiging verbonden voorwaarden voldoet.⁴⁸ Kortom, hoe gaan gemeenten maatstaven ontwikkelen waardoor gemeten kan worden of het product dat met overheids-geld wordt gekocht deugdelijk is? Ondanks verschillende vragen van fracties in de Eerste Kamer,⁴⁹ kan de regering niet worden betrappt op een bevredigend antwoord op deze vraag. In de antwoorden op de Kamervragen is gewezen op de mogelijkheid die de gemeenten hebben zich te laten bijstaan door de lokale rekenkamer, maar daar gingen de vragen niet over. De Algemene Rekenkamer maakte zich tevens zorgen over de bevoegdheden van de lokale rekenkamers. Die zouden niet bevoegd zijn om onderzoek ter plaatse uit te oefenen bij jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen. In de Eerste Kamer wordt gesteld dat die bevoegdheden wel zijn gelegen in de Wet gemeenschappelijke regelingen en ook voor de rekenkamerschappies geregeld zullen worden.⁵⁰ Aan deze toezegging is in ieder geval tot nu toe geen gevolg gegeven, met het resultaat dat er vooralsnog sprake blijft van een gapend controlegat. De bevoegdheid tot binnentreden van een woning zonder toestemming van de bewoner wordt wel geregeld maar deze regeling geldt slechts voor de toezichthouders van het Rijk en niet voor die van de gemeente (artikel 9.2 Jeugdwet).⁵¹

Het Rijk is niet verantwoordelijk voor individuele gemeenten, maar draagt wel verantwoordelijkheid voor het functioneren van het jeugdhulpsysteem als geheel. Maar welke bevoegdheden heeft het Rijk als bijvoorbeeld bekend wordt dat bij een gemeente de wachtlijsten ellendig lang zijn? Ingevolge de Invoeringswet Jeugdwet komt een gemeente onder het interbestuurlijk toezicht van de Ministers van VWS en VenJ (artikel 1.7 Jeugdwet). Bij signalering van een mogelijke taakverwaarlozing wordt de

gemeente eerst verzocht de misstand te herstellen. Helpt dit niet, dan kondigt de minister zijn voornemen aan om tot indeplaatsstelling (tevens aanwijzing) over te gaan. Als sluitstuk volgt het besluit tot indeplaatsstelling. Het Rijk zal dan de gevraagde maatregelen uitvoeren voor rekening van de gemeente. De bedoeling is echter niet dat het besluit wordt uitgevoerd. Wanneer de gemeente aannemelijk maakt dat de taken alsnog zullen worden uitgevoerd, kan het Rijk het besluit intrekken.⁵²

Privacybescherming

Hoewel privacygevoelige informatie nu al aan gemeenten is toevertrouwd, zoals bij paspoortaanvragen of de uitvoering van bijstand, zullen zij met de inwerkingtreding van de Jeugdwet nog meer dan voorheen geconfronteerd worden met gegevensverwerking en gegevensbescherming. Op een aantal punten bevat de Jeugdwet een concretisering van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp).⁵³ De van toepassing zijnde regels verschillen naar gelang de situatie waarin de gegevens worden verwerkt.

Bij de *beoordeling of een jeugdige jeugdhulp nodig heeft* en zo ja welke, verwerken de gemeenten, alsmede de jeugdhulpverleners die de toegang beoordelen, gegevens afkomstig van de huisarts of een andere verwijzer. Hulpverleners zijn verplicht om een dossier in te richten over de hulpverlening die ze bieden. Voor de gemeentelijke toegang geldt artikel 7.3.8 lid 1 Jeugdwet, voor de huisarts – omdat het om een geneeskundige behandeling gaat – artikel 7:454 lid 1 BW. Wanneer advies wordt gevraagd van een jeugdhulpverlener, bijvoorbeeld jeugdpsychiater, over de noodzaak van jeugdhulp, verstrekt de jeugdpsychiater zoveel gegevens als nodig zijn (en niet meer) om de noodzaak van de hulp te beoordelen. Op grond van artikel 7.4.1 lid 2 Jeugdwet mag de gemeente deze gegevens verwerken.

Bij de *uitvoering van de jeugdhulp* zijn de jeugdhulpverleners aan artikel 7.3.8 Jeugdwet en artikel 7:454 BW verbonden. Voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering door de gecertificeerde instelling geldt wederom artikel 7.3.8 lid 1 Jeugdwet. Normaal gesproken mag een hulpverlener geen gegevens verstrekken aan derden (artikel 7.3.11 lid 1 Jeugdwet). In lid 2 wordt een uitzondering gemaakt: een hulpverlener heeft geen toestemming van de betrokkene nodig voor het delen van gegevens met andere hulpverleners voor zover de verstrekking noodzakelijk is voor de hulpverlening. Medewerkers van de gemeente die geen hulpverlener zijn, hebben een geheimhoudingsplicht en mogen de gegevens onder geen voorwaarde verstrekken.⁵⁴

Bij een *melding van een vermoeden van kindermishandeling* aan de raad voor de kinderbescherming is gegevensverwerking toegestaan op grond van artikel 1:240 BW 'indien dit noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de taken van de raad'. Een school mag gegevens alleen met toestemming van de jeugdige verstrekken, maar is bij wijze van uitzondering bevoegd aan het AMHK melding te maken van een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld, indien zij beroepshalve over de informatie beschikt en verstrekking noodzakelijk kan worden geacht om kindermishandeling of huiselijk geweld te beëindigen of een vermoeden daarvan te onderzoeken (ontwerp-artikel 12 lid 3 Wmo).

Bij gegevensverwerking in verband met *inkoop*,

bekostiging en betaling zal de gemeente onderworpen zijn aan artikel 8 onder e Wbp. Deze regels worden uitgewerkt in een privacyreglement.

Ingevolge deze privacybeschermende regels is de gemeente niet bevoegd om gegevens die verkregen worden ter uitvoering van de Jeugdwet te gebruiken in de context van een verzoek om maatschappelijke ondersteuning. De twee dossiers moeten strikt gescheiden worden gehouden, ook al gaat het om hetzelfde, zogeheten, 'multi-probleem' gezin. Acht de gemeente de gegevens in de context van de Wmo-aanvraag relevant, dan zal de jeugdige of zijn vertegenwoordiger(s) toestemming moeten geven. Het onthouden van de toestemming mag bovendien geen reden zijn om de gevraagde Wmo voorziening te weigeren.⁵⁵

Ten behoeve van de decentralisatie zal er een eenmalige overdracht van een beperkte set van persoonsgegevens plaatsvinden ten aanzien van jeugdigen die op een wachtlijst staan of een pgb ontvangen. Artikel 10.4 Jeugdwet, waarin de eenmalige overdracht is geregeld, is vervroegd in werking getreden, te weten een dag na de publicatie van de Jeugdwet in het *Staatsblad*, dus op 15 maart 2014. Ten aanzien van deze eenmalige gegevensoverdracht is een Privacy Impact Assessment (PIA) uitgevoerd. Met betrekking tot de drie decentralisatiewetten, waaronder de Jeugdwet, heeft het College bescherming persoonsgegevens (CBP) erop aangedrongen dat er eveneens een PIA zal worden gedaan. Daarbij is gewezen op drie risico's: bovenmatige uitwisseling van gegevens door systeemkoppeling, gebruik van gegevens voor andere doelen dan waarvoor zij verstrekt zijn en onvoldoende beveiliging.⁵⁶ Zoals blijkt uit de MvT vindt de regering dat ervan mag worden uitgegaan dat een ambtenaar met 'verschillende petten', zoals bijvoorbeeld jeugdhulp en schuldsanering, met de verstrekte informatie 'prudent en met inachtneming van de Wbp' om zal gaan. In de Eerste Kamer heeft de minister te kennen gegeven dat een PIA weliswaar raadzaam is, maar dat de gemeenten daar zelf over moeten beslissen.⁵⁷

Wet gebruik burgerservicenummer in de jeugdzorg

Op 14 juni 2014 trad de Wet gebruik burgerservicenummer (BSN) in de jeugdzorg (*Kamerstukken* 33674), in werking.⁵⁸ De bepalingen zijn ingevoegd in de Wet op de jeugdzorg, maar worden per 1 januari 2015 opgenomen in de Jeugdwet. In deze kroniek zal uitsluitend worden verwezen naar de wetsartikelen in de Jeugdwet. Op grond van artikel 7.2.1 lid 1 Jeugdwet worden gecertificeerde instellingen en jeugdhulpverleners verplicht om het BSN te gebruiken in hun eigen administratie en in hun communicatie onderling over het verstrekken van jeugdhulp. Deze wetgeving strekt tot het vergemakkelijken van het

uitwisselen van gegevens door de persoonsgegevens van een cliënt steeds aan het BSN te koppelen. Zonder gebruik van het BSN zou het moeilijk zijn om te achterhalen of een jeugdige te weinig zorg krijgt of juist dubbelop. Ook zou tijdige en volledige evaluatie van de levering van zorg door de koppeling aan het BSN mogelijk worden gemaakt. Het Sociaal Planbureau heeft berekend dat indien niet met het BSN wordt gewerkt, gegevens accuraat kunnen worden gekoppeld in 60% van de gevallen. Geschat wordt dat gebruik van een BSN een accurate koppeling zal bewerkstelligen in 95% van de gevallen. De tweede reden voor de invoering van verplicht gebruik van het BSN zou zijn omdat het gebruik van het BSN slechts in overeenstemming is met artikel 24 lid 1 Wbp indien het gebruik bij met is voorgeschreven. Deze 'reden' onderbouwt echter niet waarom het gebruik van de bsn verplicht zou moeten worden maar veronderstelt dat de verplichting zou moeten bestaan. De derde reden is de invoering van de Jeugdwet.⁵⁹

Zou de gemeente mogen dreigen met korting van bijstand indien de ouder de jeugdhulp niet accepteert?

Een kernverplichting is de vergewisplicht van de jeugdhulpverlener. Bij het gebruik van het BSN moet de zorgverlener zich ervan vergewissen dat de persoon die hulp aanvraagt verbonden is aan het juiste BSN (artikel 7.2.3 Jeugdwet).⁶⁰ Het CBP adviseerde bovendien dat een hulpverlener bij het eerste contact de cliënt zou moeten identificeren. Dit advies is niet opgevolgd, onder meer omdat een jeugdige onder veertien jaar niet verplicht is om over identificatiedocumenten te beschikken.⁶¹ Conform de bestaande praktijk is een verificatieplicht opgelegd bij het eerste contact tussen de cliënt en de gecertificeerde instelling, respectievelijk jeugdhulpaanbieder (artikel 7.2.2 Jeugdwet). De gecertificeerde instellingen en hulpverleners zijn alleen verplicht om het BSN te gebruiken als de cliënt daadwerkelijk een BSN heeft. Heeft de cliënt dit niet, dan worden de instellingen vrijgesteld van de verplichting (artikel 7.2.4 Jeugdwet). Ook in spoedsituaties kan de vraag naar het BSN achterwege blijven indien en voor zo lang noodzakelijk (artikel 7.2.6 Jeugdwet).

Transitie

Over de overheveling van het hele stelsel van jeugdhulp naar de gemeenten, gepaard gaand met forse bezuinigin-

45. *Kamerstukken I* 2013/14, 33684, D, p. 71.

46. Rb. Groningen 17 november 2006,

ECLI:NL:RBGRO:2006:AZ3510;

Rb. Maastricht 17 juli 2008,

ECLI:NL:RBMaa:2008:BD9996;

Rb. Rotterdam 7 april 2009,

ECLI:NL:RBROT:2009:BI2412.

47. *Kamerstukken I* 2013/14, 33684, D, p. 47.

48. *Kamerstukken II* 2013/14, 33684, 7, p. 4.

49. *Kamerstukken I* 2013/14, 33684, D, p.

18-19 (PvdA-fractie) en 38-39 (PvdA-fractie).

50. *Kamerstukken I* 2013/14, 33684, D, p. 38.

51. *Kamerstukken II* 2013/14, 75, p. 4.

52. *Kamerstukken II* 2013/14, 33684, 3,

p. 11-12.

53. *Kamerstukken II* 2013/14, 33684, 75,

p. 12-14.

54. *Kamerstukken I* 2013/14, 33684, D, p. 105.

55. *Kamerstukken I* 2013/14, 33684, D, p. 115.

56. *Kamerstukken II* 2012/13, 33684, 3,

p. 108-109.

57. *Kamerstukken II* 2012/13, 33684, 3,

p. 109; F, p. 69.

58. Wet van 1 maart 2014, *Stb.* 2014, 106;

Inwerkingtredingsbesluit van 27 mei 2014, *Stb.* 2014, 206.

59. *Kamerstukken II* 2013/14, 33674, 3, p. 2-3.

60. *Kamerstukken II* 2012/13, 33674, 3, p. 7-8.

61. *Kamerstukken II* 2013/14, 33674, 3, p. 10-11; 6, p. 7.

Deze archaïsche en onnodig technische regeling zou afgeschaft moeten worden

gen, bestaan grote zorgen. De belangrijkste afspraken tussen het Rijk, de VNG en Interprovinciaal Overleg zijn vastgelegd in een Transitieplan.⁶² Een Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd (TSJ) is aangesteld en heeft de opdracht het transitieproces op de voet te volgen en het parlement erover te informeren.⁶³ De TSJ beoordeelt tevens regionale transitie-arrangementen. In haar vierde rapport concludeerde de TSJ dat er 'op basis van de stand van zaken bij gemeenten en de risico's die het TSJ ziet voor een verantwoorde transitie per 1 januari 2015, de TSJ nu geen geruststellend oordeel kan vellen over de voortgang van het decentralisatieproces'.⁶⁴ Het globale budget voor de jeugdhulp is onzeker en voor een deel slechts gebaseerd op aannames.⁶⁵

Een groot probleem is dat gemeenten hun jeugdhulpplan niet op orde hebben. Gemeenten zouden contracten moeten sluiten met jeugdhulpverlenende organisaties voor de levering van jeugdhulp, maar hebben dit op grote schaal niet gedaan. De jeugdhulpverlenende organisaties hebben daardoor een probleem, omdat ze niet weten of ze werk hebben na 1 januari 2015, wat gevolgen heeft voor hun personeel. Een aantal jeugdzorgorganisaties heeft bezwaren- of beroepsprocedures lopen tegen de opzegging van subsidierelaties met de Provincie.⁶⁶ Voor sommige organisaties is inmiddels in een milder regime voorzien. De Eerste Kamer heeft de motie Kuiper aangenomen, waarin de regering wordt verzocht voor Landelijk Werkende Instellingen in de jeugdzorg (zoals Willem Schrikker Groep, Leger des Heils Jeugdzorg en Reclasseringen en SGJ Christelijke Jeugdzorg) een zachte landing in het nieuwe bestel te waarborgen.⁶⁷ Gemeenten moesten per 28 februari 2014 afspraken met bureaus jeugdzorg hebben gemaakt, wat ze allemaal hebben gedaan. Mochten de gemaakte afspraken onvoldoende waarborg geven voor continuïteit, kunnen de gecertificeerde instellingen, de opvolgers van de bureaus jeugdzorg, rekenen op een budgetgarantie van minimaal 80% van het bedrag dat de bureaus jeugdzorg in 2014 van de provincie ontvingen.⁶⁸ Hoogspecialistische jeugdhulporganisaties, zoals Fier Fryslân, kunnen hun voordeel doen met raamcontracten, zodat zij er zeker van kunnen zijn dat ze voor de behandeling van een kind de vergoeding zullen krijgen die in het raamcontract is opgenomen. In de Regeling vergoeding bijzondere transitiekosten is voorzien in een overbrug-

gingskrediet voor deze organisaties.⁶⁹ Heel sneu voor de andere jeugdhulporganisaties, die vooralsnog in grote onzekerheid verkeren en niet genieten van deze vangnet-regelingen. Zij moeten het vooralsnog hebben van de wettelijke plicht van het college. De gemeenten moeten zich van de regering 'tijdig en adequaat' voorbereiden op hun nieuwe taken en de zorgcontinuïteit waarborgen (artikel 12.4 Jeugdwet, dat vervroegd, op 15 maart 2014 in werking is getreden). Zo niet, dan kunnen de Ministers van VWS en VenJ de gemeente op grond van artikel 2.12 Jeugdwet een aanwijzing geven in de vorm van een opdracht tot wetsconforme uitvoering over te gaan.⁷⁰ Door de motie-Beuving werd de regering verzocht de Kamer jaarlijks bij de begroting te informeren over de kwaliteit en toegankelijkheid van het jeugdhulpsysteem in relatie tot de financiële randvoorwaarden van de gemeenten.⁷¹

Slot

U leest het al. De jeugdhulpverplichting van de gemeente geeft de cliënt minder rechten dan het recht op zorg waarin de Wet op de Jeugdzorg voorzagt. Het florissante gebruik van de term 'kwaliteit' overtuigt niet en de verplichting tot 'verantwoordelijke werktoedeling' is zo lek als een mandje. Beleidsvrijheid is er in overvloed. Waar de verplichtingen aanwezig zijn zullen advocaten en rechtbanken een dagtaak hebben aan het concreet en duidelijk maken van de rechten van de cliënt. De taakverdeling tussen gemeenten is (door het woonplaatsbeginsel) een rommeltje. De Algemene Rekenkamer heeft een controlelegat gesignaleerd, dat vooralsnog niet is gedicht. Doordat zoveel informatie in één hand komt, liggen ongekennde risico's voor de privacy op de loer. De gemeenten zijn sterk overbelast en de Transitiecommissie geeft almaar waarschuwingen af. Vele jeugdhulpverlenende organisaties schreeuwen moord en brand, omdat hun opdrachten niet vastgelegd zijn. Waar ik mij het meest zorgen over maak is het lot van de hulpbehoevende jeugdige en diens ouder(s), wanneer bijvoorbeeld het persoonsgebondenbudget niet meer wordt toegekend. Het is goed dat de regering in haar toegift heeft aangegeven dat de staat verplicht is op grond van mensenrechten jeugdhulp te verstrekken waar nodig. Dat kan nog wel eens van pas komen. •

⁶². Kamerstukken I 2013/14, 33684, F, p. 34.

⁶³. Kamerstukken I 2013/14, 33684, D, p. 102-103.

⁶⁴. www.rijksoverheid.nl, besproken in de Tweede Kamer op 15 juni 2014.

⁶⁵. Kamerstukken I 2013/14, 33684, F, p. 62.

⁶⁶. Kamerstukken I 2013/14, 33684, F, p. 36.

⁶⁷. Kamerstukken I 2013/14, 33684, P.

⁶⁸. Kamerstukken I 2013/14, 33684, F, p. 61; Kamerstukken II 2013/14, 3 983, 6,

p. 3, 5; Kamerstukken II 2012/13, 31839, nr. 337.

⁶⁹. Kamervragen Zegers en Siderius in Kamerstukken II 2013/14, aanhangsel 2857, 9 september 2014.

⁷⁰. Kamerstukken II 2012/13, 33684, 3, p. 155; I, F, p. 62.

⁷¹. Kamerstukken I 2013/14, 33684, M.